

เทศน์เช้า วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๓

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม ฟังธรรมนะ

**สัจธรรมนะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยเป็น
ศาสดาของเธอ ธรรมวินัยเป็นศาสดาของเธอ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ตรัสรู้ธรรม ตรัสรู้ธรรม สัจธรรมนั้นเหนือวิญญูะ เหนือโลกสงสาร เหนือโลกสงสารนะ**

ในลัทธิศาสนาใดก็แล้วแต่ ถ้ามันมีความเชื่อ ความเชื่อ สอนให้เป็นคนดี สอนให้เป็นคน
ดี เราจะบอกเลยไว้สมันนับถือศาสนาอะไร ไว้สมันนับถือศาสนาใหม่ ไว้สมันนับถือศาสนาใด
เลย แล้วไม่ว่าใครทั้งสิ้น แต่เวลาลัทธิศาสนาใด เห็นใหม่ เวลาเขาทำกิจกรรมในศาสนาของเขา
แล้วเชื่อโรคมันระบาดไป ระบาดไป

พระพุทธศาสนาไง พระพุทธศาสนานะเรื่องสุขภาพ เรื่องสุขภาพเวลาพระเวลาดัก
อาหาร เวลาดักอาหารแล้วส่วนกลาง ของเป็นส่วนกลาง ส่วนกลาง เวลาเป็นคณะโภชนะ คณะ
โภชนะเป็นอาบัติปาจิตตีย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้เฉพาะบุคคล ให้ในบาตร
ของตน เวลาบิณฑบาตให้สายตาทอด ๓ ก้าว เวลาฉันอาหารทอดในบาตรของตน เวลาใน
บาตรของตน เวลาจัดอาหารใส่บาตรแล้ว ที่นี้ใส่บาตรแล้วยังปฏิเสธขायิ สิ่งนั้นสมควรและไม่
สมควร

สมควร อาหารเป็นสัปปายะ อาหารเป็นสัปปายะ อาหารเป็นสัปปายะแล้ว เห็นใหม่ พอ
ฉันแล้วไม่โง่งวง คำว่า “ฉันแล้วไม่โง่งวง” ไม่ให้ผลกับจิตวิญญาณ ไม่ให้ผลกับร่างกายใช่
ไหม ไม่ต้องว่าฉันแล้วมันจะเป็นโรคเป็นภัย เป็นไข้เป็นเชื้อโรคต่างๆ แม้แต่อาหารฉันไปแล้วมัน
โง่งมันง่วงยังไม่เป็นสัปปายะเลย อาหารเป็นสัปปายะ อาหารเป็นสัปปายะอาหารฉันแล้วไม่โง่ง
เหงาหาวนอน เวลาจะประพฤติปฏิบัติค้นคว้าหาใจของตน ค้นคว้าหาใจของตน

เรื่องสุขภาพ สิ่งสุขภาพ เวลาฉันอาหาร เวลากิจกรรมกับพระพุทธศาสนา กิจกรรม
พระพุทธศาสนา อยู่โคนไม้ อยู่ในเรือนว่าง ให้อยู่คนเดียว บ้างจัดตั้ง สันติภูมิโก **อดตา หิ อดต
โน นาถ** ตนเป็นที่พึ่ง พระพุทธศาสนา

ไวรัสมันนับถือศาสนาอะไร นับถือศาสนา แล้วมันเกี่ยวพันกันเป็นเรื่องอย่างไร แล้ว
ศาสนาสอน เห็นไหม มันสมมุติบัญญัติ เป็นเรื่องโลกๆ ใจ

แต่ถ้าเป็นเรื่องสัจจะความจริง สัจจะความจริง เห็นไหม สัจจะความจริงขึ้นมา ถ้ามัน
เป็นธรรม เป็นธรรมขึ้นมา ธรรมมันเหนือโลก มันเหนือโลก เหนือสงสาร เหนือสงสาร

เรื่องนี้มันเรื่องอยู่ในโลกใจ เวลาอยู่ในโลกขึ้นมา เวลาเกิดภัยพิบัติ ภัยพิบัติ เห็นไหม องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาที่ไหนเกิดภัยพิบัตินะ นิมนต์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ไป เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป เห็นไหม ไปเทศน์ว่า การ ไปสวดมนต์ โรคระบาด
ระงับ ระงับหมดละ ระงับหมดด้วยคุณธรรม ด้วยอนิสงส์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ถ้าอนิสงส์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คนเจ็บไข้ได้ป่วยให้สวดสัมโพชฌงค์
สัมโพชฌงค์ทำวิจัย ทำวิจัยะ เวลาศึกษาค้นคว้าให้มันมีสติปัญญาขึ้นมา มันก็หายจากโรคจาก
ภัย เวลาเกิดภัยพิบัติต่างๆ ให้มีสติให้มีปัญญา เวลาที่มีสติมีปัญญาขึ้นมา เวลาที่ว่าเวลาสวด
มนต์สวดพรไป เวลาธรรมและวินัยให้ถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระพุทธ พระธรรม
พระสงฆ์ ไวรัสมันก็เป็นไวรัส แต่ว่าถ้ามันมีสติมีปัญญาขึ้นมา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มัน
เหนือโลก เหนือสงสาร เหนือทุกอย่าง

แต่เวลาคนมันแตกตื่น เวลาคนไม่มีที่พึ่งที่อาศัย ไปเจอมันก็ทุกข์ก็ยากเกินไป เวลา
ผลกระทบ ผลกระทบหมดละ ทุกคนมีผลกระทบ สงกรานต์ก็กระทบให้หมดไปเลย วัดวาอาราม
ต่างๆ ศาสนสถานไม่ให้เกิน ๕๐ คน แต่ถ้ามันเกิน ๕๐ คน เราโดยรักษาดูแลของเรา แต่ เห็น
ไหม ไวรัสมันนับถือศาสนาอะไร มันเคารพใคร มันจะไว้ใคร มันไม่ไว้ใครทั้งสิ้น ถ้าลองปลั้งผล
ถ้ามีผู้เป็นโรค แล้วกระจายเชื้อโรคนั้นไป

แต่ถ้าคนมันไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ตัว เราเป็นโรคได้ เราติดไวรัสได้ พอติดไวรัสเราก็
รักษา มันก็หายของมันไปไง มันตื่นโลกตื่นสงสารใจ เวลามันวิตกกังวลของมันไปไง ถ้าวิตก

กังวลไป เวลาตัวเองติด ติดไม่ได้ เวลาสังคมจะไปป้ายเขา เวลาที่มีผลกระทบขึ้นมา ผลกระทบกับเราไม่ได้ แต่ทุกคนคนอื่นมีผลกระทบได้ มันเป็นเรื่องการเมือง

พอเข้าสู่การเมืองนะ การเมือง ประชาธิปไตยคือการจัดสรรผลประโยชน์เพื่อประชาชน ประชาชนเป็นใหญ่ ประชาชนเป็นใหญ่ไง เวลาจัดสรรผลประโยชน์เพื่อประชาชนนะ เวลาคนเข้าไปสู่การเมือง เวลาผลกระทบกระทบฉันหรือกระทบใคร กระทบคนนั้นนะ กตึกาใจ การที่บัญญัติหรือออกกฎหมายแล้วใครได้เปรียบเสียเปรียบไง ถ้าใครได้เปรียบเสียเปรียบ เห็นไหม แต่เวลาที่มีผลกระทบมันมีผลกระทบไปทั้งหมด

ถ้ามีผลกระทบไปทั้งหมด ถ้าใจเป็นธรรม ใจเป็นธรรม ใจเป็นธรรมมันจะผลกระทบใครก็แล้วแต่ มันก็ต้องกระทบ ถ้ามันไม่กระทบใครก็แล้วแต่ เพราะมันไม่มีผลกับสิ่งที่มันเกิดภัยพิบัติ นั้น ถ้ามันเกิดสัจจะเกิดความจริงขึ้นมาอย่างนี้ ถ้าใจเป็นธรรม ใจเป็นธรรม มันจะไปลำเอียง จะไปลงเลสงสัย มันเป็นภาวะผู้นำ ถ้าภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำ ถ้าเป็นภาวะผู้นำ ผลกระทบมันมีกันทุกคน มีหมดเลย เพราะอะไร เพราะกักตัวเอง

คนที่ เป็นธรรม เป็นธรรมนะ เราเป็นโรคได้ เพราะไวรัสเขาบอกว่ามันแพร่เชื้อไปมาก แต่มันไม่แสดงอาการ คนที่ร่างกายแข็งแรง เห็นไหม เป็นแล้วมันก็หายไปเอง มันแพร่เชื้อไป โดยเชื้อโรคของมัน มันไปหมดแล้ว แต่มันอยู่ที่สุขภาพร่างกาย อยู่ที่การรักษาการคำนวณดูแลรักษาตนเอง ถ้าเรารักษาตนได้มันเป็นแล้วมันก็หาย ไม่ต้องรักษาก็หาย ถ้าร่างกายเราแข็งแรง ใจจะนั้นมันมีเชื้ออยู่ในตัวของมันเองมันกระจายไปทั่วละ แต่มันมีผลกระทบกับคนคนนั้นหรือไม่

นี่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เรามีแก้วสารพัดนึกเป็นที่พึ่งที่อาศัย ถ้าเรามีแก้วสารพัดนึกเป็นที่พึ่งที่อาศัย จิตใจเข้มแข็ง จิตใจแข็งแรง จิตใจแข็งแรงขึ้นมาก็รักษาร่างกายเราแข็งแรง ถ้าแข็งแรงขึ้นมาถ้ามันเป็นสิ่งใดมาเราก็รักษาของเรา แล้ว! แล้วมันเป็นภัยพิบัติ มันเป็นไวรัสที่มันจะกระทบกระเทือนคนอื่น เราไม่ควรไปทำให้ถึงคนอื่น

ดูสิเวลาพ่อแม่กับลูกที่เป็นขึ้นมา เขาต้องกักตัว ต้องแยกจากกัน โรคร้ายมันสามารถแบ่งแยกได้ มันแบ่งแยกแม้แต่พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยายออกจากกันได้ แล้วเวลาของเราด้วยปัญญา ด้วยธรรมและวินัย ด้วยพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ด้วยสัจธรรม ด้วยปัญญาของเราเราแยกไม่ได้ใช่ไหม เราควรจะแยกได้ เราควรมีสติปัญญาเหนือไวรัส

ไวรัสมันแพร่กระจายของมัน เพื่อกระจายพันธุ์ของมัน เป็นหน้าที่ของมัน แล้วมันไม่กลัว พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มันไม่กลัวอะไรหรอก มันกลัวไอ้เจลล้างมือ มันกลัวนู่น มันไม่ได้กลัวพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์นะ มันกลัวคนที่มีความวิญญู มันกลัวคนที่กักตัวเอง ไม่ไปป้ายคนอื่น ไวรัสมันกลัวตรงนั้น มันไม่กลัวพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มันไม่ได้นับถือศาสนาอะไร มันไม่กลัวพระเจ้า มันไม่กลัวอะไรเลย

คนต่างหาก ถ้าคนต่างหากแล้วมีสติปัญญาของเรา สิ่งที่มีผลกระทบมันก็ต้องเป็นผลกระทบแน่นอน แต่ผลกระทบแล้วมันมีมากมีน้อยแค่ไหน มีมากมีน้อยแค่ไหนนะ เรามีสติปัญญาของเรานะ เวลาสิ่งใดมันเสียไปเสียได้ แต่อย่าเสียกำลังใจ อย่าเสียหัวใจของตน อะไรมันเสียไป เสียไป

ตื่นตัว ตื่นควาย แล้วเวลาคนมันแตกมันตื่น ดูลิไปกว้างซีกกันหมดเลย กลิ้งหมดเลย มันตื่น เวลามันตื่น ตื่นตัว ตื่นควาย เวลาตัวควายมันตื่นเรารู้ว่ามันได้ เวลาคนมันตื่นมันไม่ว่ามันตื่นนะ “นี่มีปัญญา เพื่อความมั่นคงชีวิต” เวลามันคิดของมันไง มันเข้าข้างตัวทั้งนั้นนะ เวลาคนคิด เวลาคนคิด คนวิญญู มันไม่ได้เป็นธรรม เป็นธรรมอะไรเลย ถ้าเป็นธรรมเราคิดของเราสิ มันถึงคราวจะเป็นก็จะเป็นไง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ไปเที่ยวสวน เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันต้องมีฝั่งตรงข้ามไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย เวลาไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตายขึ้นมา มันเกิดจากมรรคผล มันเกิดจากการกระทำในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาอาสาชกขยัญญาทาลายอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปแล้ว เวลากิเลสตายไปแล้ว พอกิเลสมันตาย จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันจะไม่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะแล้ว เพราะมันไม่มีอวิชชา มันไม่มีมาร มันไม่มีเชื้อไข มันไม่มีสิ่งใดที่มันจะเกิดได้

มันเป็นไปไม่ได้เลยที่พระอรหันต์จะมาเกิดอีก มันเป็นไปไม่ได้ ถ้ามันเป็นไปได้ มันไม่ใช่พระอรหันต์ ไม่ใช่แน่นอน ถ้าเป็นพระอรหันต์แล้วจะไม่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

ถ้าเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ สิ่งทีกระทำแล้ว เวลามันไม่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันไม่เกิดแล้ว ไม่เกิดแล้ว สิ่งที่เป็นธรรมเป็นธรรมในหัวใจ มันไม่มีอะไรเกิดขึ้นแล้วตั้งอยู่ แล้วอยู่ใน

ใจดวงนั้น นี่เวลาเรื่องการเกิด การแก่ การเจ็บ การตายเป็นเรื่องธรรมดา เรื่องธรรมดา คนมันต้องเกิด ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตายอยู่แล้ว โดยธรรมชาติมีเกิด มีแก่ มีเจ็บ มีตายอยู่แล้ว โรงพยาบาล เวลาห้องเก็บศพมีทุกวัน มันเข้าออกอยู่ตลอด มันเป็นเรื่องธรรมดา ไม่เห็นเป็นอะไรเลย

ทำไมมีไวรัสแล้วมันตื่นกันขนาดนั้น มันไปตื่นทำไม พอมันตื่นมันก็ไปตื่นไง สิ่งที่เขาตายเป็นตาย ตายเพราะว่าสุขภาพของเขาเป็นอย่างนั้น ภูมิอากาศเขาเป็นอย่างนั้น วัฒนธรรมประเพณีเขาเป็นอย่างนั้น เขาทำของเขาอย่างนั้น แล้วเขายังยกย่องสรรเสริญว่าเขาเป็นชาติที่เจริญแล้ว เขามีสติปัญญา มีสติปัญญาตายเป็นเบือเลย มีสติปัญญาอย่างนั้นหรือ

นี่เฝ้าพูดถึงว่าลัทธิศาสนาใด ไวรัสมันนับถือศาสนาอะไร แล้วศาสนาแล้วมันมีผลอะไร มันไปเห็นความเป็นจริง เห็นไหม มันเห็นการเกิด การแก่ การเจ็บ การตายหรือไม่ มันตอบสนองถึงชีวิตเราได้หรือไม่ ชีวิตนี้มันมาจากไหน มาทำไม มาเพื่ออะไร แล้วจะไปไหนต่อไป มันตอบได้หรือไม่ ศาสนาสอนเรื่องอะไร ศาสนาสอนเรื่องกักตุนหรือ ศาสนาสอนถึงความเป็นใหญ่หรือ ไม่มีไม่มีเลย

ผู้ที่พ้นแล้ว เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป ภิภุขุทั้งหลาย เธอพ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์ เธออย่าไปซ้อนทางกัน อย่าไปซ้อนทางกัน โลกนี้เราร้อนนัก โลกนี้เราร้อนนัก ทุกดวงใจที่เกิดทุกข์ทั้งนั้น ทุกดวงใจ สิ่งที่เกิดขึ้นมีทุกข์ทั้งนั้น ทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ ทุกข์ดับไป เราร้อนไหม เราร้อน นี่เฝ้าเขาต้องการสัจธรรม ต้องการธรรมโอสธไถ ต้องการที่พึ่งที่อาศัยไถ ต้องการที่พึ่งที่อาศัย เวลาเราเป็นชาวพุทธ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง

ถ้าเป็นที่พึ่งนะ ครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตาพระมหาบัว ท่านมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ในหัวใจของท่าน ท่านกราบท่านไหว้ในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ของท่าน เวลาหลวงปู่มั่นท่านอยู่ในป่าในเขา เห็นไหม “ธรรมะแสดงอยู่ตลอดเวลา ธรรมะแสดงให้ข้าพเจ้าฟังทั้งวันทั้งคืนทั้งทุกวินาที ธรรมะแสดงอยู่ตลอดเวลา” เห็นไหม มันอบอุ่น มันมีคุณธรรมในหัวใจ นี่เฝ้าถ้ามันมีที่พึ่งอย่างนั้น มันก็มีที่พึ่งเพราะการกระทำของเรา พระพุทธศาสนานี้แก่นของศาสนา

เราเป็น เราเป็นปุถุชนคนหนา เราเกิดมาเราศึกษาพระพุทธศาสนา แล้วมันมีอะไรเป็นที่พึ่ง ที่พึ่งไง ศาสนาอื่นเขามีสิ่งเคารพบูชาเป็นที่พึ่ง ของเราไม่มี ไม่มีหรอก มันมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เท่านั้น พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ขึ้นมา เราก็บั้นเป็นพระพุทธรูปขึ้นมา นี่เป็นสัญลักษณ์ขององค์พระพุทธเจ้า แล้วเราก็กวากก็ไหว้ เราก็มืดครึ้มความเชื่อของเรา ถ้ามีศรัทธาความเชื่อของเรา เราศึกษาขึ้นมาแล้ว แล้วมันเอาอะไรเป็นที่พึ่งล่ะ มันจับต้นชนปลายไม่ได้ไง

เวลาลูกศิษย์กรรมฐานนะ เขาถือศีล ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ เวลาถือศีล ถือศีล ถ้ามีคุณธรรม มีศีลของตน เขาเข้มแข็งเข้ามา ศีล ๕ ศีล ๘ เวลาศีล ๘ ขึ้นมา มีการละเล่นเพื่อนรำต่างๆ เขาไม่ไปทั้งสิ้น เพราะถือศีล ๘ อบายมุข อบายภุมิ นี่ไงมันแยกแยะระหว่างโลกกับธรรมไง ระหว่างที่พึ่งที่อาศัยไง ถ้ามันมีที่พึ่งที่อาศัยเพราะอะไร

เพราะจิตใจเข้มแข็งมันรู้ว่าผิดศีล เราจะไปหามาทำไม เสียงคร่ำครวญ เจ็บปวด น้ำตาไหล ไปหามาทำไม ชีวิตเราก็เจ็บปวดอยู่แล้ว ชีวิตเราก็ทุกข์ยากอยู่แล้ว ชีวิตเรามันก็ค้นคว้าศึกษาเรื่องชีวิตเราให้จบ มันก็จบแล้ว ชีวิตของเรายังไม่จบเลย บันเทิง หาความบันเทิง บันเทิงมีแต่ความทุกข์ใจ แล้วก็ไปกว้านมันเข้ามาไง ก็เลยหาที่พึ่งไม่เจอไง

แล้วจะหาที่พึ่งเจอมีศรัทธาความเชื่อ **เรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง** แล้วนะเรานั่งลง หายใจเข้านิกพุท หายใจออกนิกโธ ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต ถ้าทำจิตสงบระงับเข้ามาได้ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี ทั้งๆ ที่พึ่งก็คือตัวเราเองนี่แหละ ทั้งๆ ที่พึ่งก็สติปัญญาของเราที่แหละ แต่สติปัญญาของคนอ่อนด้อย สติปัญญาของคนมีมากน้อยแค่ไหน

ถ้าสติปัญญาของคนมีมากมีน้อยเพราะอะไร เพราะบุญกุศลไง บุญกุศลแล้ว บารมีแล้ว แล้วมาจากไหน ก็มาจากนี่แหละ มาจากพระพุทธศาสนา ทาน ศีล ภาวนานี่แหละ มาจากการทำทาน มาจากการฟังธรรม มาจากการสะสมขึ้นมา ถ้าสะสมขึ้นมา ใครใกล้ชิดพระพุทธศาสนา ขึ้นมามีความมั่นคง ถ้ามีความมั่นคงไม่ตื่นตูม ไม่ตกใจกลัว ไม่กระเทือนไปกับโลกเขา เพราะมันมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง มันเกาะพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ไว้ไง

ถ้าเกาะพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ไว้ พยายามหัดภาวนาของตนขึ้นมา นี่ไงว่าศาสนา พุทฺธไม่มีที่ยึดที่เกาะใดๆ ทั้งสิ้น สิ่งในโลกเขามีรูปร่าง มีการต้องมาพยากรณ์ ไม่มี มีศีลธรรม มีอริยสัจ มีสัจจะความจริง แต่ความจริงนี้มันต้องประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เพราะมันมีโลกกับธรรม

โลกคือความเกิดขึ้นมาของวัตถุธาตุ โลกคือการเกิดขึ้นมาของเรา แล้วมันมีเวรมีกรรม สะสม มันถึงสร้างสมบุญญาธิการมาแตกต่างกัน แล้วจิตนิสัยก็แตกต่างกัน ความรู้ความเห็นก็แตกต่างกัน มันเลยแตกต่างกันไปแตกต่างกัน ตื่นตูมไปคนละเรื่อง ตื่นตูมไปคนละอย่าง ก็เลยกลายเป็นไอ้บ้า ๕๐๐ จำพวกไฉ แต่ถ้าทำความสงบแล้ว จะบ้า ๕๐๐ จำพวก พุทฺธ ๕๐๐ นั่นก็ พยายามหายใจเข้านึกพุทฺธ หายใจออกนึกโธ จิตสงบเข้ามาได้เหมือนกัน ก็พุทฺธะไฉ นี่ไง พระพุทฺธศาสนาไฉ พุทฺธะคือหัวใจไฉ ผู้รู้ไฉ สัจธรรมอันนี้ไฉ

แล้วถ้ามันเป็นความจริง ความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา มีสติมีปัญญาขึ้นมาไม่ ตื่นตูมอย่างนั้น ถ้าไม่ตื่นตูมอย่างนั้นนะ เรื่องนี้เป็นเรื่องธรรมดา ถ้าสังคมไม่เห็นเป็นวิกฤติ สังคมไม่เห็นเรื่องที่คอขาดบาดตายนะ แล้วตั้งสติ แล้วแก้ไขเหตุการณ์ไปมันก็จบ

หนึ่งตื่นตูม การเมืองมาแบ่งปันผลประโยชน์เพื่อเป็นประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์กับ ประชาชน ประชาชนเป็นใหญ่ แล้วมันก็ตั้งกติกา ตั้งกติกากฎหมาย พวกใคร พวกมัน พวกฉัน แล้วก็มาแสวงหาผลประโยชน์ในการภัยพิบัติต่างๆ ร้อยแปดพันเก้า มันเลยทำให้เป็นความไม่ ไว้วางใจ พอมันเป็นความไม่ไว้วางใจมันก็ไม่เชื่อ พอมันไม่เชื่อถือ ให้บอกทำอะไรก็ไม่ทำ เพราะ มันระแวง แต่ถ้ามีความเชื่อถือไม่ต้องบอกให้ทำก็จะทำ ทำคุณงามความดี ทำเพื่อความ เป็น ความปลอดภัย ทำเพื่อสังคม ทำเพื่อเป็นธรรม

การให้ธรรมเป็นทาน ให้ธรรมเป็นทาน การให้สติ ให้ปัญญา ให้เขาระลึกได้มันเป็นธรรม สูงสุด ทำให้คนฉลาด ทำให้คนเอาตัวรอด ทำให้คนไม่เสเพลสุขเห็นแก่ตัว แล้วก็ไปทำลายคนอื่น พลาดพลั้งไป กระเจาไปหมด อารมณ์ชั่ววูบ ผมผิดไปแล้วครับ มันพลาดไปแล้วไฉ เพราะอะไร เพราะเราไปเห็นความสุขภายนอก ไปเห็นเรื่องอบายมุข อบายภูมิว่ามันเป็นความสุขไฉ ไม่เห็น ความสงบระงับ

สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มีไฉ จิตที่สงบระงับมีความสุขสงบในตัวของเรา มีพ่อ มีแม่ มี ญาติ มีพี่ มีน้อง มีความรัก มีความผูกพัน มันไม่เห็นว่าเป็นความสุขไฉ ความสุขในความ

อบอุ้มในครอบครัวของเราไง ความสุขมันเป็นสิ่งที่น่าไว้วางใจ ใจ สิ่งที่น่าไว้วางใจ รักใคร่เท่ากับ ความรักของพ่อของแม่ไม่มีใจ ความรักที่สะอาดบริสุทธิ์ ความรักในบ้านของเรา สายเลือดของเรา กตัญญูในตระกูลในชาติของเรา ใจ แล้วขยายออกไปก็เป็นสังคม ออกไปก็เป็นประเทศชาติ เป็นต่างๆ ใจ

ถ้ามันเป็นธรรม เป็นธรรม ถ้าเป็นธรรมแล้วไว้วางใจ แล้วมันทำได้ แล้วมันพ้นจากวิกฤติ วิกฤติมันของเล็กน้อยมาก ถ้าใจเป็นธรรม ถ้าสังคมเชื่อถือศรัทธา ถ้าไม่เชื่อถือศรัทธามันก็ ระวังกันไปหมด พอเราหวาดระวังแล้ว เพราะมันทุศีลใจ ถ้ามีศีลมันสะอาดบริสุทธิ์ในตัวมัน แล้ว ผู้มีศีล เห็นไหม เหมือนกับมือไม่มีแผล จะจับต้องสิ่งใด ทำงานได้ทุกอย่างเลย ทุศีลขึ้นมา มีบาดแผลเต็มมือเลย จับอะไรก็ได้ เจ็บปวดไปหมด แสบกัดบาดแผลเราทั้งสิ้น ถ้าเขาทำ อย่างนั้นมันก็เป็นกรรมของสัตว์ ถ้ามันเป็นสิ่งที่น่าไว้วางใจ มันก็เป็นบุญคุณละ

แล้วมันอย่างว่าแหละ เวลาหลวงตาท่านสอน **สิ่งที่น่ากลัวที่สุดคือกิเลสในใจของคน** ใจของคนมันมีกิเลส แล้วพอไปเห็นสิ่งต่างๆ แล้วมันไม่มีสติปัญญา มันมีแต่ความโลภครอบงำ ในใจของเขา นี่พูดถึงศาสนานะ เราเห็น แหม! ทุกศาสนาจะพาให้พ้นวิกฤติ พ้นวิกฤติ แล้วเรา ถามว่าไวรัสมันนับถือศาสนาอะไรละ แล้วมันจะเชื่อใคร ฟังใครละ มันไม่เชื่อฟังใครหรอก

แต่เราสิเราเป็นชาวพุทธ เรานับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง แล้วเหตุวิกฤติภัยพิบัติมันก็เป็นคราวเคราะห์คราวโชค เป็นวาระของกรรม ของสัตว์โลก สภาคกรรม กรรมร่วมกันไปหมด แล้วตอนนี้กรรมร่วมโลกเลยนะ มันกระจายไปทั่ว โลกเลย แล้วกระจายไปทั่วโลกแล้วมันจะยึดเยื้อ

ความยึดเยื้อทำให้เรา ถ้าเราเผชิญกับสิ่งใดก็แล้วแต่ชั่วครั้งชั่วคราวพอทนได้ ถ้ามัน ยึดเยื้อนะมันกดดัน เราต้องตั้งสตินะ ตั้งสติแล้วเราพยายามรักษาของเรา มีมากมีน้อยก็แบ่งปัน กัน ดูแลกัน รักษา กัน พ้นวิกฤติไปแล้วเราค่อยเผชิญเริ่มต้นกันใหม่

เราตั้งสติของเราไว้ รักษาชีวิตนี้ไว้ละ เสียสิ่งใดก็เสียได้ อย่าเสียหัวใจ อย่าเสียกำลังใจ อย่าเสียสติปัญญาที่เราจะใคร่ครวญ เพื่อให้หัวใจเรามันไม่ทุกข์ไม่ร้อนจนเกินไป รักษาหัวใจ ดวงนี้คือพุทธะ เอวัง